

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

<p>Predplatná cena: Na celý rok --- 4 koruny --- hal. Na pol roka --- 2 " --- " Na štvrt roka --- 1 " --- " <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Zodpovedný redaktor: Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník. Majiteľ a vydavateľ: JÁN MOLNÁR.</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo: Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 71. szám. sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novít ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasev dľa tarify. Rukopisy sa nazpáknedávajú.</p>
---	---	--

Smutné výhľady.

V každom roku o tomto čase, obecnosť najviac zaujíma poľná úroda. Od poľnej úrody totiž závisí, ako budeme celý rok žiť, či drahšie a či lacnejšie. Ceny potravných článkov sú už itak veľmi vysoké, novšie poskočenie cien neni veru vítané ani za prajnejších finančných okolností, tým menej dnes, keď aj peniaze značne zdražely a keď dôchodky v priemysle a v obchode klesly ako nikdy za predošlých časov.

Na začiatku jari pole mnoho sľubovalo. Jarné práce byly dosť dobre skončené, siatiny a okopaniny dobre sa vyvíjaly. Ovocné sady pekne kvitly a sľubily hojnú úrodu. Za tým však neočakávané prišli mrazy, následkom čoho na mnohých miestach fazule zmrzly, kukurice tiež mrazy oparily, v ovocných sadoch, vo viniciach neprajné počasie narobilo mnoho škody. Gazdovia úfali vynahradu v zboží. Chladnejšie počasie bolo aj priaznivé vývinu zrna, ktoré sa dobre naplnilo. nezaškorelo. Následkom mimoriadne zlého počasia však výhľady gazdov značne klesly, ba po mnohých stranách krajiny sú celkom zmarené.

Dľa výkazu minasterstva orby uverejneného 21. júla miestami veľké škody zapríčinily lejáky pretrhnutie sa oblakov a ladovec, hrad. Následkom pretrhnutia oblakov mnoho trpeli gazdovia v južozápadnej časti stolice pešťanskej, ďalej na území stolíc Borsod, Gömör, Bereg, Szepes. Sáros, Ung, Zemplén, Ugocsa, Szilágy, Szatmár, Szabolcs, Máramaros, Hajdu, Bihar a Békés. Ladovec, hrad ale padal v jednotlivých okresoch stolíc: Jász-Nagykún-Szolnok, Pest, Baranya,

Somogy, Tolna, Vas, Zala, Esztergom, Nógrád, Pozsony, Borsod, Bereg, Zemplén, Szabolcs, Szatmár, Szilágy, Csanád, Krassószörény, Temes, Torontál, Alsó-Fehér, Háromszék, Fogaras, Kolozs, Maros-Torda, Nagyküküllő a Udvarhely. Ponevács však zrna ladovca byly menšieho druhu, miestami nenarobily značnejšej škody.

Tým väčšej škody zapríčinily ale následkom stálych dažďov rozvodnené rieky a potoky v severovýchodných stoliciach krajiny. Posial ešte ani nemožno udať, aké náramné škody povodne zapríčinily v stoliciach: Jász-Nagykún-Szolnok (Tisza), Nyitra (Vág), Borsód (Sajó, Boldva), Ung (Tisza, Latorca), Bereg (Tisza), Szepes (Poprad), Sáros (Tapoly), Zemplén (Bodrog a Latorca), Bihar (Fekete Körös, Berettyó, Sebes Körös), Szatmár (Túr, Krásna, Tána), Szilágy (Krásna), Máramaros (Tisza, vyliala tri razy), Csanád (Maros), Arad (Maros a Körös), Torontál (Maros), Krassó-Szörény (Temes), Temes (Maros a Dunaj), Alsófehér (Maros a Kisküküllő), Csik Maros a Olt), Fogaras (potoky z vrchov), Háromszék (Olt), Hunyad (Maros a Fehér Körös), Kolozs (Szamos), Maros-Torda (Maros, Kisküküllő, Szabad a Sebes), Nagyküküllő (Nagyküküllő), Szeben (Hortobágy), Szolnok-Doboka (Szamos, Ilosva), Torda-Aranyos (Maros) a Udvarhely (Nagyküküllő a potoky z vrchov). V týchto stoliciach povodne miestami zničily celú úrodu a zaplavily nescíselné obce. Tisíce obyvateľov sú bez prístrešia. Rozvodnené rieky a potoky zrúcaly im domy, sobraly im lichvu, náradie a všetko čo mali. Povodniam v obeť padlo i mnoho ľudských životov. O výsledku žatvy, ministerstvo orby vydáva nasledujúce zprávy:

Pšenica minulej jasene zasiaté bolo 5 miliónov 596.875 katast. jochov, z toho z jary vyorali 181.500 katast. jochov; pšenica skutočne posiatá plocha obnášala teda 5,415.375 kat. jochov. Na tejto ploche, do ohľadu berúc neprajné počasie a iné katastrofy, z jedného katastrálneho jocha očakávajú úrody 7.24 metr. centov. Súhrnom teda asi 39,180.000 m. centov. Minulého roku na ploche 6,152.195 kat. jochov, z jedného jocha dostali 7.67 metrických centov, teda v minulom roku pšenice urodilo sa 47,172.162 m. centov.

Veľké víchrice škodily vývinu raže, na mnohých miestach klásky sú štrbavé. Prítomne zas zlé počasie zapríčiňuje veľké škody. Ražou bolo zasiaté 1,921.892 katastrálnych jochov, z toho na jar vyorali 41.400 kat. jochov. Ražou zasiatej plochy bolo teda 1,890.492 kat. jochov. Z tejto plochy, do ohľadu berúc neprajné počasie a elementárne škody, od katastrálneho jocha priemerne očakávajú 6.78 metr. centov, súhrnom teda asi 12,745.000 m. centov. V minulom roku ražou posiatá plocha obnášala 1,965.424 kat. jochov, z ktorých na kat. jochu urodilo sa 7.00 m. centov. V lani teda urodilo sa raže 13,752.821 m. centov.

Jačmeň začali už všade žať, vynímajúc severných a medzi vrchami ležiacich strán krajiny. Pre opakujúce sa dážde žatvu často museli pretrhnúť. Na Dolniakoch ale žatva jačmeňa je už zakončená a začali ho už aj mlátiť. Na slad súdeho pekného bieleho jačmeňa sa toho roku málo urodilo. Jačmenná slama na mnohých miestach bola veľmi krátka. Dľa výkazov krajinského štatistického úradu a ministerstva orby jačmeň zasiatý bol na ploche 2,112.752 kat. jochov. Na tejto ploche dľa úradných výkazov do povahy berúc neprajné počasie a elementárne škody, z jedného holda očakávajú asi 7.63 metrických centov. Jačmeňa teda urodí sa súhrnom asi 16,116.000 metrických centov. V minulom roku jačmenom zasiaté bolo 1,830.470 katastrálnych holdov. Na jednom holde urodilo sa priemerne 8.24 m. centov. Lanajšia úroda jačmeňa obnášala teda 15,182.000 metrických centov.

Ovos po krajoch dolnozemských stolíc pekne dozrel a začali ho už žať. V severných krajoch ako aj na východných stranách medzi

vrchami včasne siatý ovos pekne sa vyvinuje a začína už žltnúť. Pozdej siaty ovos ale pre neprajné počasie nemohol dostatočne spevneť a na mnohých miestach je riedky, nízky a slabý. Dľa výkazov krajinského a štatistického úradu a ministerstva orby ovsom zasiaté bolo 2,124.694 katastrálnych jochov. Z tejto plochy, do ohľadu berúc neprajné počasie a elementárne škody, od jedného jocha očakávajú priemerne 6.60 metrických centov. Minulého roku ovsom zasiaté bolo 1,738.983 katastrálnych jochov. Na jednom katast. jochu urodilo sa priemerne 6.41 metrických centov. Lanajšia úroda ovsu obnášala teda súhrnom 11,142.977 metr. centov.

Kukurica začala sa pekne vyvíjať, víchrice, lejaky a dážde mnoho škody zapríčinili v poliach kukuricou vysadených. Na Dolniakoch celé plochy kukuricou vysadeného poľa sobraly povodne.

Zemiaky a kapusta na vrchovatých stranách následkom chladného počasia zaostaly. Zemiaky zvlášte včasnejšie fajty na mnohých miestach začínajú už hniť.

Ministerstvo orby snáži sa síce v prajnom svetle predstaviť tohorodnú úrodu, veľmi smutné výhľady ale poskytuje už tá okolnosť, že mnohé kraje, z ktorých obyčajné potravné články vyvážajú, už teraz utisnuté sú na podporu od štátu.

Sú teda výhľady, že živobytie zas zdražie. Ľud ale už dosť ťažko stoná pod nesnesiteľnými ťarchami, ktoré jednostajne naň uvalujú. Len v minulom roku skrze vojenskú reformu uvalili na ľud jedon miliard nových tiarch. V tomto roku ale počet vojska zas idú zvýšiť o päťstotisíc rekrútov. Trest Boží sú na ľud víchrice, lejaky, povodne, zemetrasenia, hrozné katastrofy stíhajú v tomto roku obyvateľstvo krajinské, najväčšia katastrofa pre Uhorsko ale sú — mungovci.

Bratia Katolíci ! Čítajte a predplácajte len v čisto katolíckom duchu písané noviny. Takéto noviny sú «Kresťan». «Kresťan» už cez XX. dvadsať rokov bráni našu cirkev, zastáva našu svätú vieru a zmužile bojuje za všetky oprávnené záujmy Slovákov. Presvedčeny kresťan číta a predpláca len «Kresťana».

Čo bude?

Mungovské noviny tak píšú o Tiszovi, ako čo by on bol taký zázračný človek, akého sa posial na svete nenarodilo. Všetci tí mužovia, ktorých uhorská historia zaznačila ako hrdinov vlastencov a mudrcov, neni sú nič v porovnaní ku Tiszovi. Toto je ten messias Uhorska, pred ktorým celá krajina na kolena má sa vrhnúť. Niet páru Tiszovi. Krajina je šťastná, že má Tiszu.

Po takýchto chválach, ktoré krajina draho musí zaplatiť, mungovské noviny pyšne oznamujú tie veľké a rozhodné úspechy, aké Tisza dosiahol. Mestá vraj jedno za druhým volia ho za čestného občana. Skoro každá stoličná právomocnosť odhlasovala mu dôveru. Deputácie vraj húfne holdujú Tiszovi. V Arade ako hovoria, vyvolili ho s ohromnou väčšinou a pri náhradných voľbách všade víťazia mungovskí kandidáti. A to všetko vraj stáva sa len z ohľadu na Tiszovú osobu.

Tiszu ale nielen mungovské noviny vychvalujú, lež aj všetci tí vládni poslancovia, ktorí za Lukácsovské ukradnuté peniaze mandát oboržali. Títo «solní» rytieri to si myslia, že keď oni Tiszu vychvalovať budú, obyvateľstvo Uhorska mungom a ich veľvezirovi zabudne všetky tie hriechy, kujonstvá a šalbiarstva, s ktorými oni krajine toľké škody zapríčinili.

Mungovia jednotajne spomínajú Tiszové zásluhy, my však vieme, že čo Tisza previedol a dosiahol, s tým krajina zhola nič nevyhrala, bo veď veľké úspechy jeho Tisza ďakovať môže jedine žandárom, policajtom a snemovým strážnikom. Keby Tisza tých nebol mal po ruke, bol by tak vyletel z krajinského domu, ako sa mu to už raz prihodilo. Tiszové zásluhy sú teda vlastne zásluhy násilia, brutality a zbrannej moci.

Včul sa Tisza v sláve kúpe. Veď snem odročil až do jasene. Nuž a či by Tisza bol mal také ružové časy, keby opozícia volný prístup mala do snemovne? Lahko je byť hrdinom, keď je krajinský dom pandúrmí oblahnutý. Čo bude ale v jaseni, keď snem znovu vydržiavať bude zasadnutie? Keď kráľovská tabula znovu pojednávať bude Désiho pravotu? Keď na javo vyndú švindle, krádeže istých bývalých mini-

strov? Keď znovu bilagovať budú, do všeliakých panám ponorených mungov? Ako čierne mrákavy na horizonte zjavujú sa už včul jasenné zasadnutie delegácie, na nichž spoločný vojenský minister žiadať bude osemsto millionov, akožto mimoriadných trov vojenských. Mimo toho našemu financministrovi podá účet na zakrytie tých trov, ktoré — pre balkánsku vojnu — stály nás válečné prípravy. To všetko však ešte neni dosť. Vo Viedni žiadajú každoročne zvýšenie počtu rekrútov o 50.000 a stavať majú aj štyri nové námorné parolode (Dreadnoughty) čo nás stáť bude len maličkosť tristo millonov. Čože je to pre našu krajinu? Tisza a jeho

Ferdinand bulharský kráľ na automobile.

mungovia v zasadnutiach delegácie ver' nepovedia, že Uhorsko nemá zkaďe platíť, že toho-ročnú úrodu povodne zničily, že tu na tisíce rodín nemá vzdajšieho chleba, ba poriadnych hábov.

Mungovia ver' nezastanú našu biednu krajinu, lež odhlasujú všetky vojenské trovy, bo im to tak rozkáže Tisza.

V jaseni budú stoličné voľby. Tisza síce soštatníť chce stolice, lenže ten zákonný návrh nenie ešte hotový a tak Boh zná, aké nepříjemné prekvapenie čakajú na vládu. Treba ale vedieť, že v krajine je viac opozičných stolic, ktoré pri voľbách nebudú tak parírovať, ako to očakávajú patriční föišpáni, lež miesto mungovských stoličných úradských vyvolia si opozičiarov a títo nebudú sa v prachu váľať pred

Rumunskí vojaci.

Tiszom. lež odhlasujú mu nedôveru. Máme teda výhľady na pikantné škandále.

Ešte jedon súd čaká na mungov. V Arade mungovský poslanec Franc Herceg s tým kor-tešoval za Tiszu, že bývalých koalických mi-nistrov nazval panamistami a zbojníkmi. Urazení páni nenechali tú pomluvu bez slova, lež žalujú Hercega. A tento musí obžalobu dokázať. Prv však snem rozhodne, vydá-li Hercega súdu a či nie? A ponač reč je o mungovi, môžeme byť prichystaní, že mungovia Hercega nevydajú. Bude to zas nový škandál.

V jaseň vláda predloží snemu záverečné účty z roku 1911., ktoré tiež budú ostrou zbraňou pre opozíciu. Je totiž v tých účtoch dakoľko takých položiek, ktoré vláda strovila bez splnomocnenia snemu. Uvidíme, ako sa budú patriční ministri brániť, keď ich pre zlé hospodárenie na sodpovednosť vezmú.

Mimo toho vláda zreformovať chce trestný zákon; chce súžiť činný kruh porotcov, ponač viackrát súdili proti Tiszovej vôli. Tisza ďalej obstrihať chce slobodu tlače, bo sa hnevá na opozičné noviny, že ho tak nemilosrdne kritizujú. Pre toto vela kriku bude po krajine, veď keď Tisza shabe slobodu tlače, môže už potom šibenice stavať a žaláre otvárať.

Ako vidno, budúcnosť neusmieva sa na

mungov. Prítomne ľahko je im odpočívať po dlhom darebačení. Uvidíme však, čo bude v jaseň. Či snáď na to rátajú, že Tiszoví žandári a strážnici zaženú mrákavy a mungovia ľahko vybrdnú z hnojnice, v ktorej sa váľajú a šťastne preskočia prepašť, ktorá sa pred nimi otvára? Uvidíme! *Fatranský.*

Slepčanským mungom na zadek vypálila flinta.

Ján *Bartos*, krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany okresu zlatomoravského 11. mája držal účtovnú reč v Slepčanoch na území stolice tekovskej. Ponač spomenutý krajinský vyslanec po celom okrese je veľmi obľúbený ako vo všetkých obciach voličia radostne a slávnostne ho vítali a so všestrannou pozornosťou a hlbokou napnutosťou slyšali jeho reč, v ktorej poukázal na nezákonnosti, násilensťva, aké páchali Tisza, Lukács a celá mungovská banda. Po účtovnej reči rozhorčení občania s opovržením vyprávali sa o tých hnusných panamách, ktorých sa mungovci dopustili a ešte vždy dopúšťajú.

Neohrozený ľudák Štefan *Končal*, ktorý vzdor toho, že už má 72 rokov, čilú účasť bere vo všetkých ľudáckych pohyboch a s mungovcami nedal by sa sosobášiť, keby mu aj celý Arad slúbili; tento v každom ohľade vzorný starec po účtovaní pred domom sedel s viacerými občanmi a pod vplyvom účtovnej reči vyslovil sa nasledovne: «Nech si len človek pomyslí, že tí mungovci prežrali a preslopali štyri milliony a osemstotisíc korún!»

Tieto slová veľmi sa dotkli aj slepčianskych mungovcov, hrozne sa cítili urazenými. Sbehli sa a počali sa radiť, že čo majú robiť. Najviac to ale bolelo žida Reštmana, ktorý tiež počul Končalu. Behal hore-dolu ako oparený, plakal od zlosti, ponosoval sa aj ostatným mungovcom. Tí dupkali nohami, hlava sa im triasla a kričali: to si nenecháme na sebe, dáme zavreť toho starého ľudáka. Hneď sa aj radili, že kto bude žalobníkom. Žreb (lôs) padol na ml. Jozefa Baligu. «Dobre, aspoň ja budem hlavným svedkom» — reval uradostený židko Reštman. Baliga žaloval a Baliga vyhral — z koláča dieru, bo pravotu prehrál.

Okresný súd v Zlatých Moravciach 9. júla pojednával o tom, či ten starý ľudák — nasledovník Désyho — pravdu hovoril alebo nie. Okresný sudca dr. Rácz nášeho starého ľudáka Štefana Končalu slávne oslobodil. Nuž tu teda nevyplnilo sa to príslovie, že povedz pravdu, prebijú ti hlavu.

Pre tú pravotu ale veľmi sa v hlavy škrabú slepčanskí mungovci, bo im súd vysolil 80 korún útrat. Zvedaví sme, že kto tie útraty bude snášať, jako sa na tom podelia, bo jako vieme, tie solové peniaze sa už minuly. Myslím ale, že aj v tomto ohľade dobrou radou posluží pán Reštmán.

My sa ale z toho len tomu učíme, že pravda nedá sa na večnosť ukrižovať. My i naďalej ostaneme vernými ľudákmi. Nech žije kresťanská ľudová strana a náš oblúbený vyslanec Ján **Bartos**.

Verný ľudák.

Tisza a notári.

Niet spoločenskej vrstvy v službe stolíc a štátu, ktorá by nebola pýtala a tiež aj obdržela povýšenie svojho platu. Všetky tie vrstvy, jako hladní krkavci vrhly sa na vládu a pýtali pomoc. A vláda jedného po druhom, nasýtila hladných. Dostali pomoc úradskí, učiteľia, železničiar, professori, sudcovia a iní. My proti tomu nemali sme nič, ba uznali sme, že tie spoločenské triedy, ktoré hýbajú kolečká štátnej mašinerie, ohľadom na všeobecnú drahotu, zaslúžia povýšenie ich platu. Lenže zakaždým sme poznamenali: «vláda, keď už dvíhaš platy tým pánom, povýš mzdu aj robotnému ľudu. Daj mu spôsobu, aby snášať mohol tie farchy, ktoré zapríčiňuje povýšenie platov úradníkov, učiteľov, železničiarov a iných, Ulav vláda aj remeselníkom a roľníkom, bo aj tí cífa drahotu ťažšie je im žiť, než tým pánom, ktorí majú riadny plat a istú penziu.»

Nuž a či vláda vyslychla naše volanie? Zvýšila zárobky a dôchodky pracovných tried? Nie! Tie majú práve také — jestli nie menšie zárobky a dôchodky, aké maly, keď vláda nebola tak štedrá platy povyšovať. To je ale také narábanie, ktoré vyvoláva našu kritiku a naše pohoršenie, bo keď vláda zväčšuje farchy

tried pracovných, tak nech im dá aj spôsobu ku znášaniu zvýšených tiarch.

Tieto myšlienky prišli nám na rozum, keď sme sa dozvedeli, že vláda zvýšiť ide platy notárov. Notári totiž, ako skromní ľudia, ktorí posial len slabým hlasom prosili popravok ich platu, dňa 18. júla sišli sa v Budapešti ku porade, na nejž pojednávali o svojom neblahom hmotnom postavení. Po porade však išli v deputácii ku všemohúcemu pánu Uhorska: ku Tiszovi, vysloviac mu svoj hold a prosiac ho, aby aj im udelil dačo zo štátnej pokladnice. A Tisza, ktorý nenašiel peniaze na súrnejšie potreby, ktorý ustavične hlásal sporivosť, ktorý prepustiť musel dvoch ministrov (hospodárstva a obchodu), ponevác viac pýtali na krajinské potreby, ako im šanobný Tisza vydalil — notárov s tým potešil, že v krátkom čase obdržia to, čo od neho žiadajú. Pre notárov má teda Tisza peniaze, kdežto pre vytopencov nemá. Keď títo v deputáciach chodili uňho, to im povedal, že sa krajina v ťažkom položení nachodí, preto im nemôže slúbiť väčšiu pomoc a hla, pre notárov zaraz má Tisza peniaze, nie preto, že to ich postavenie vyžaduje, lež preto, bo

Kolíska mexikánskeho dieťaťa.

notárov potrebuje tak vláda, ako aj mungovská strana.

Už Ladislav Lukács spomínal bol soštatnenie notárov. A akým bezočivcom bol v iných záležitostiach, tak aj tu celkom úprimne sa vyslovil, že pri budúcich krajinských voľbách opierať sa chce na soštatnených notárov. Ako by aj nie? Veď notári odjakživa boli spoľahlivými kortešmi vlády. Bez nich bol by v menšine ostal nejedon liberálny a mungovský kandidát. Veď notár medzi ľuďom býva. Vede ho, ani na šnórke. Vláda však s notárom rozkazuje. Soštatnený notár aj bez soštatnenej administrácie väčším vladárom ostane vo svojej obci a vo svojom okrese, ako bol posial a následkom toho aj istejšie prevede čo mu rozkáže fõiispán a čo chce mať minister. A tak čitatelia docho-
pia už teraz, prečo má Tisza peniaze pre notárov a prečo nemá ich pre vytopencov, Poistif panovanie mungov je vážnejšie u Tiszu, ako pomoc dať státisíc ožobračeným rodinám. Hľa, tak sa stará o ľud mungovská vláda.

Záhorský.

Zákon proti opozičnému kortešovaniu.

(Dokončenie.)

Fšetky nariadenia tohoto mungovského zákona namierené sú doprosta proti opozícii. Vídať to z toho, že kto od dňa vypísania voľby na volakoho kričí «abcug» alebo «solár» bude pokutovaný.

Týmto cieľom sostavený je aj 19. §., ktorý zneje nasledovne :

Kto od toho dňa, ako minister vnútra krajinské voľby vypísal a uverejnil v úradnom liste, ako aj kto od toho dňa ako predseda snemovne nariadil náhradnú voľbu, do kandidáta s prípravou ku voľbe sa zaoberajúceho alebo jeho ľudí s prípravou voľby sa zaoberajúcich, taktiež aj do voličov vo voľbe sa súčasťujúcich kamením hádze alebo proti nim dopustí sa hrozieb a iných zahaňujúcich účinkov, — pre výstupok trestaný má byť áreštom do jedného mesiaca trvajúcim a peňažnou pokutou do šesťsto korún.

Že v čas volieb pri kortešovaní alebo pod samou voľbou do kandidáta, kortešov alebo vo-

ličov protivnej strany neslobodno kamením hádzat, to každý vie aj bez toho mungovského zákona. Že ale preto, že dakto na volakoho z protivnej strany kričal «abcug», «solár», «mungo» alebo že včas voľby spieval daakú kortešskú pieseň, ktorá není po chuti kandidátovi, kortešom alebo voličom protivnej strany, za to ako za výstupok odsúdený má byť na mesiac do žalára a na zaplatenie šesťsto korún peňažnej pokuty, to zvlášte označuje mungovské zákonodarstvo.

Mungovci však ešte ďalej idú v ich zámeroch k utlačeniu kortešovania opozície. Dôkazom toho je druhý odsek 19. §. toho zákona nasledujúcej osnovy :

Jestli výšudaná výstupok zpácha celá skupina, poburovatelia, vodcovia jej trestaní majú byť áreštom do dvoch mesiacov a peňažnou pokutou od sto do šesťsto korún.

Dľa tohoto teda, keď gróf Apponyi, Georg Szmrecsányi, gróf Károlyi alebo iní z krajinských vyslancov opozície rečnia v daktorom ľudovom shromaždení a keď pod dojmom ich rečí oduševnený ľud začne kričať «abcug vláda» abcug kandidát alebo iný pohlavár protivnej strany, slúžny alebo iný prítomný tam zuspitel vrchnosti, rečníkov a vodcov hneď môže pokutovať ako buričov.

Kortešský cieľ celého zákona ale najjasnej dokázaný je odsekom 20. §., ktorý obsahuje nasledujúce trestno-zákonné absurdum :

Pre výstupky v 19. §. označené, bezodkladne treba zaviesť pokračovanie a naskutku polapený pachateľ hneď má byť predbežne uväznený.

Bezodkaldné predbežné uväznenie ! Slúžnovci pri voľbách už aj posial zneužívali ich úradnú moc. Čo ešte budú vystrájať, keď ich soštatnia ? Predbežne uväznený opozičný občan môže potom appellovať, slúžny ale vynese jeho súdobný výrok, kedy sa mu bude líbiť, na každý pád ale až po voľbe, aby predbežne uväznený nemohol škodiť mungovskej strane.

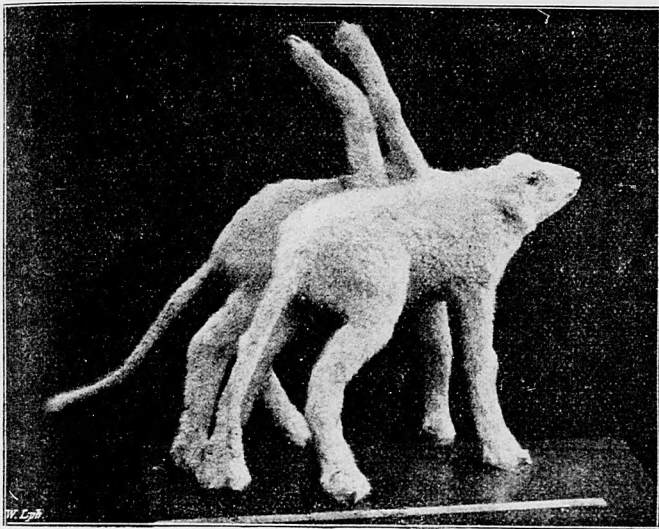
Cieľom prenasledovania opozície, vo zvestnom zákone tomto nachodia sa však ešte aj iné nariadenia.

Tak na príklad, jestli opozičiar na dakoho kričí ty «solár», ty «mungo» a robí to tým cieľom, aby ho od hlasovania odstrašil, toto

dľa 7. §. kvalifikované môže byť za osobnú slovom zpáchanú úražku patričného a za tento prečin pachateľ trestaný má byť áreštom do šesť mesiacov siahajúcim.

Jestli ale takejto úražky slovom dopustí sa skupina, povedme celé ľudové shromaždenie, každý jednotlivý člen takej skupiny trestaný má byť áreštom siahajúcim do jedného roka, buričia a vodcovia tej skupiny ale trestaní majú byť áreštom siahajúcim do dvoch rokov.

Zámer politického prenasledovania ale zvlášte označený je 22. §. nasledujúcej osnovy:

Tel'a s ôsmi nohami.

V páde zpáchania v tomto zákone označených výstupkov a prečinov, pachateľ alebo pachatelia okrem trestu pozbavenia osobnej slobody, pozbavení majú byť aj užívania politických práv, úradu, stavu, príležitostne pravotárstva.

Cieľ tohoto zákona ľahko je nahliadnuť. Mungovci majú veľký strach pred opozíciou. Nazdávajú sa, že si týmto pomôžu. To sa im však nepodarí. Opozícia neustále ďalej pokračuje v jej práci, nezlomí a nezroní ju ani tento najnovší mungovský zákon proti opozičnému kortešovaniu vynesnému.

Náš najväčší nepriateľ.

Alkohol, zvláštne hnusná pálenka nivočí aj duševné schopnosti človeka. Aby duševné schopnosti účinkovať mohli, potrebujú telo, zvlášte modzgy. Keď sú ale tieto modzgy zkažené, duša účinkovať môže len chybné, priam

tak ako ten robotník, ktorý pri práci upotrebuje tupé alebo zlomené nástroje ako motyku, ryl, sekeru, pílu atď. Rozum korheľa následkom užívania alkoholu zlomí, pomúti sa. Poľské porekadlo hovorí: od vody rozum krotký. V opilom stave myslí, rozpráva a robí korheľ ako blázon. Keď sa často opíja, mnohorozy ešte aj v striezvom stave je taký, ako by nemal zdravého rozumu, ako by bol bláznom. Podobne oslabuje opilstvo, pálenka i vôľu korheľa. Keď v daktorých jasných triezvých hodinách aj uzná svoj stav, ba aj oplakáva svoj hriech, učíní dobré predsavzatie, pri najbližšej príležitosti, asnaď ešte i toho istého dňa znovu upadne do svojho starého hriechu. Opustí ho i pamäť. Pomaly stáva sa duševne zlomeným, neužitočným údom spoločenstva. U ťažko nemocných stáva sa, že v svojej horúčke vyprávajú do sveta, čujú a vidia také veci, ktorých niet okolo nich. Taká horúčka je znakom najťažšej nemoci. Podobná nemoc zjavuje sa i u opilcov. Vidia okolo seba tie najhroznejšie veci, Zdá sa im dakedy, akoby prišli k nim jedovatí diabli a akoby sa im hrozily strašní duchovia. Trasú sa na celom tele, kričia zúrivo od veľkého strachu, aj to sa stáva, že v takom stave dakedy ešte aj ľudí napádajú. To je horúčka korheľov, takzvané delirium tremens. Istý kňaz sdeľuje o tom nasledovnú udalosť:

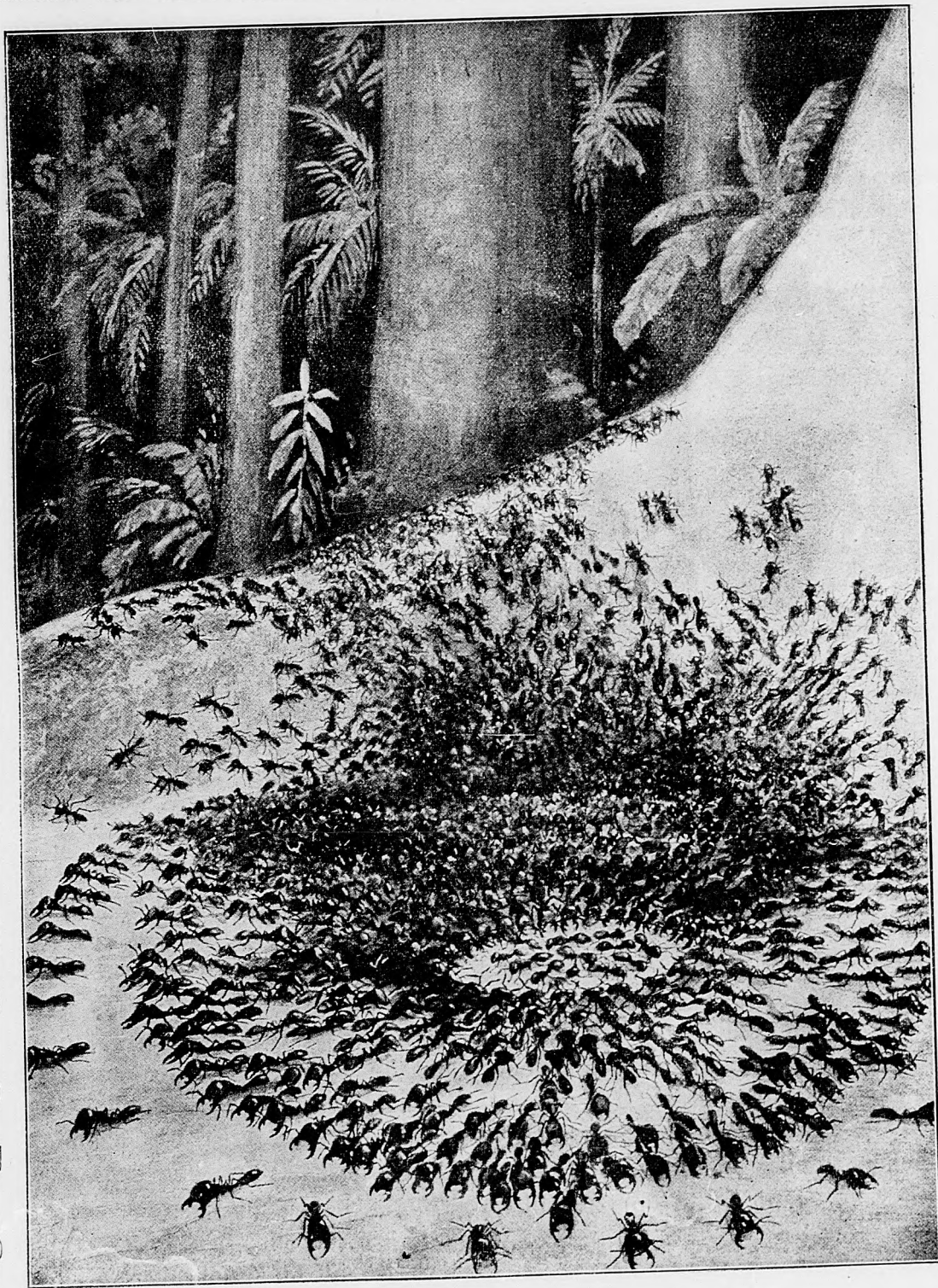
Jedného rána volali ma k nemocnému. Pohnáhlal som sa k nemu. Pred jeho domom videl som samú krv, taktiež aj v pitvore a v izbe. Postel a tvár nemocného tiež bola skrvavená. Nemocný o krátky čas zomrel. A príčinou jeho smrti bol istý ožratý človek, ktorý napadol a ranil ho smrteľne v deliriume, to jest v liehovej bláznivej horúčke. Pri posteli stála jedna nepotešiteľná žena a štvoro ožobráčených sirôt. Hrozné následky opilstva ostatne vídať i z nasledujúcich príkladov:

28-ročný budapeštiansky opilstvu oddaný tokár Rudolf Jamnický v jednu minulú noc tiež pil do rána v jednom hostinci. Naraz vytiahol revolver a bez všetkej príčiny začal strieľať. Hostia so strachom vyskočili zpoza stolov a konečne podarilo sa im odzbrojiť strielajúceho opilca, ktorého odovzdali policii.

V meste Buffalo v Amerike bohatý fabrikant Hikkey v deliriume zavraždil svoje dve deti.

V sabolčskej obci Komoió udal sa nasledujúci strašný pád: Všade známy alkoholista Melchior Balog v opilom stave mal tú obyčaj, že manželka musela mu tancovať na hvizdanie.

na to sekeru a nešťastná žena medzi hrozným strachom musela tancovať. To jej ale niako nešlo. Balog nato so sekerou udrel ju po hlave a ubohá krvou obliata spadla na zem. Keď

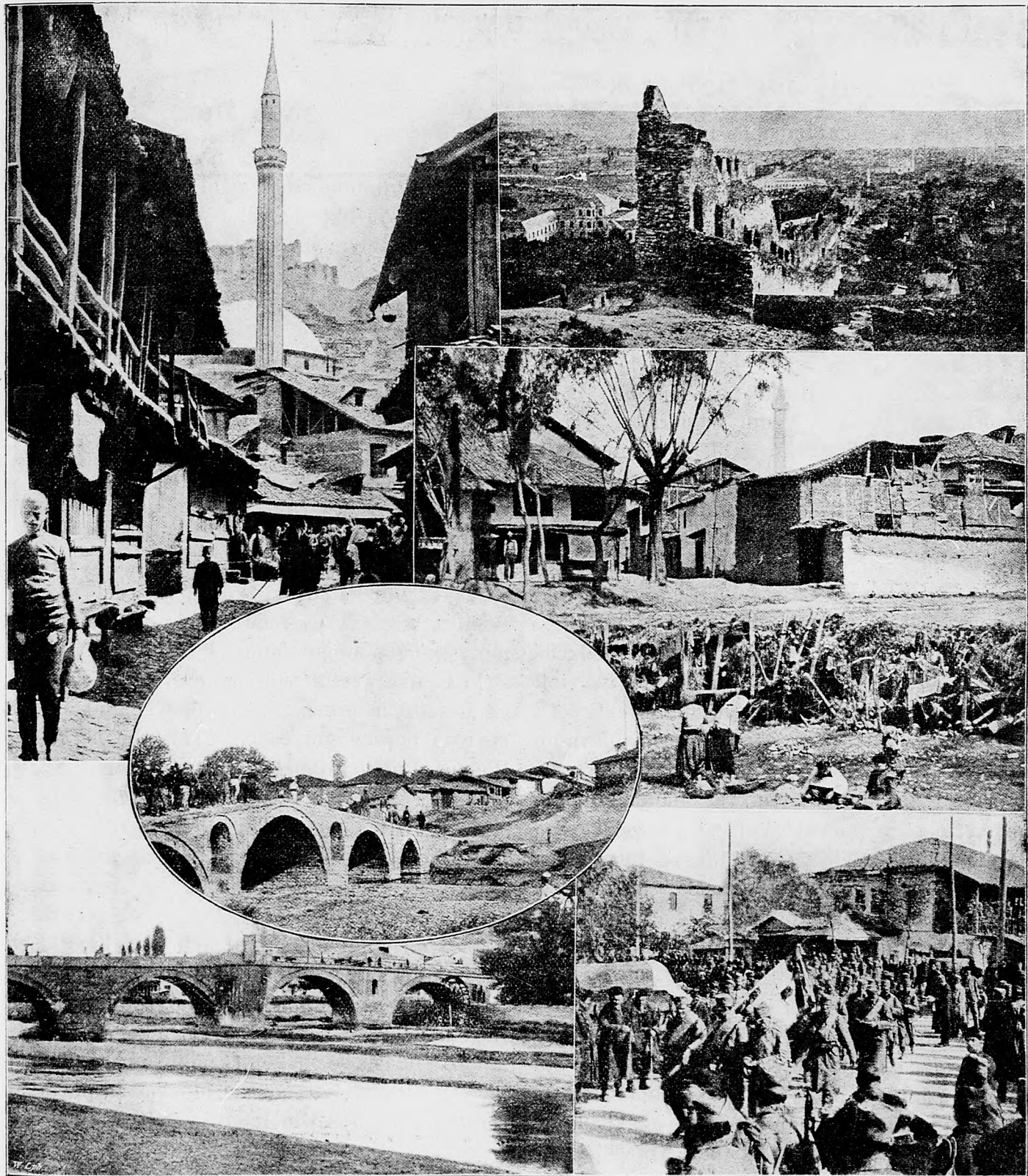

Shromaždenie mravcov.

Keď netancovala tak ako chcel, bil ju strašne. Tak bolo aj teraz. Žena z nútenosti začala tancovať, pretože ale i ona bola opitá a sotva vedela stáť na nohách, nebola vstave tak skákať, ako to muž chcel. Zbláznený opilec hľadal

zbláznený alkoholista videl krv, začal zúriť a tak dlho rúbal ženu so sekerou, kým tušil v nej života a kým sa sám nevyvrátil. Celú noc spal pri skrvavenom tele svojej manželky. Žena utrpela hrozné rany, odviezli ju do kišvárada-

Z balkánskeho bojišta.

Prizrend.
Üsküb.

Diakova.

Saloniki.
Egripalanka.
Üskübské železničné nádražie.

skej nemocnice, kde hneď dokonala. Baloga zatkli v Niredházi. Balog zavraždil už aj jedného brata a prvá jeho žena zomrela tiež medzi podozrivými okolnosťami.

Položenie na Balkáne.

Krvavé boje na Balkáne nechcú utíchnuť. V predošlom týždni medzi Srbmi a Bulharmi boli také krveprelievania, že každý deň na bojišti padlo viacej tisíc Srbov a Bulharov. Grécke čaty zároveň jednotajne napádajú Bulharské pozície, s veľkými ztratami tak zo strany Grékov ako aj Bulharov. Takto sa pripravujú balkánski spojenci ku uzavretiu prímeria a pokoja.

Radu, ktorú gréckej u srbskej vláde daly Rakúsko-Uhorsko a Rusko, neprijali ani v Belehrade ani v Aténach. Vzдор tejto rady Srbi a Gréci ďalej postupujú ku Sofii, hlavnému mestu Bulharska, ačkoľvek veľmoci hotové sú ich v tomto prekaziť, zvlášte Rumunsko, ktoré už opätne odkázalo srbskej a gréckej vláde, že nie preto mobilizovalo armádu, aby napomohlo vojenským zdary Srbov a Grékov, lež aby vynútilo zastavenie nepriateľstva.

Pojednávania o prímerie delegáti balkánskych spojencov vydržiavajú v Niši. O uzavretí pokoja ale delegáti Srbska, Černohorska, Grécka a Bulharska vyjednávajú v Bukaresti, hlavnom meste Rumunska.

Turecko napriek všetkým napomenutiam veľmocí nechce popustiť. Veľvezír pred viacerými diplomatmi osvedčil sa, že Turecko nemôže sa zrieknuť Drinopola a rieky Marice čo hranice. Turecká armáda dľa Bulharských správ ustavične napreduje na **starom bulharskom území** a všade podpaľuje a vraždí.

Z diplomatických kruhov oznamujú, že veľmoci v najbližšom čase v Carihrade urobia spoločný krok a vyzvú tureckú vládu, aby svoju armádu odvolala na čiaru Enos—Midia. Zastupitelia veľmocí z tejto príležitosti poukážu na následky, ktoré môže mať odpor Turecka. Dľa jednej berlínskej zprávy *europské veľmoci pohrozia sa Turecku, že jestli nesplní žiadosť Europy, otáznou sa stane garancia poskytnutá Turecku ohľadom udržania jeho europského majetku.* Londýnsky časopis «Daily Express» oznamuje z Ríma, že europské veľmoci jednomyselne

poverily Rusko, *aby obsadilo Arménsko* a takto urobilo nátlak na Turecko. Londýnsky časopis «Daily News» zase píše, že akonáhle Rusko obsadí Arménsko, **rakúsko-uhorské čaty vtiahnu do novibazárskeho sandžaku.**

Tiszové figle.

V predošlom čísle písali sme o Tiszových plánoch. Prítomne treba nám poukázať na tie smiešne figle, akými šialonec Tisza snáži sa dosiahnuť jeho plány. Mungovské platené noviny od jedného času riadne zaoberajú sa s kresťanskou ľudovou stranou. Rozpisujú sa o nej, že katolícke obyvateľstvo krajinské není spokojné s jej účinkovaním a neschvaluje jej politiku, následkom toho vraj aj v popredných kruhoch katolíckeho duchovenstva zaoberajú sa s tou myšlienkou, aby založená bola katolícka konzervatívna strana. Veľmi dobre vieme, komu sa nelúbi politika kresťanskej ľudovej strany. Aj to vieme, z akých pánov pozostávajú tie popredné cirkevné kruhy, ktoré sa zaoberajú so založením katolíckej konzervatívnej strany. Politika kresťanskej ľudovej strany nelúbi sa mungom a mungovskému diktátorovi Tiszovi. Účinkovanie kresťanskej ľudovej strany aké už od desaťročia prevádza. nesodpovedá takým cirkevným popredným osobnosťam, ako sú Jano Richter, Lojzo Rudnai a týmto podobní! Celý svet vie, že Štefan Tisza je zaťatý kalvín a vzteklý nepriateľ katolíkov. Není to teda, tak do jedu ako aj do smiechu, že taký zaťatý kalvín a vzteklý nepriateľ katolíkov ako je Tisza, opováži sa čo len myslieť na to, že založí katolícku konzervatívnu stranu a to s takými poprednými katolíckymi duchovnými, ako sú Jano Richter, Lojzo Rudnai a týmto podobní? Veriaci katolíci nežiadajú si Tiszovú konzervatívnu stranu a docela sú spokojní s politikou kresťanskej ľudovej strany. Kresťanská ľudová strana ako kresťanská a opravdu ľudová, stojí skalopevne a nebojí sa nápadov mungov a figlov Tiszových.

Voľba dľa najnovšieho Tiszového receptu.

Vo volebnom okrese Berettyóújfalu 29. júla prevedená bola náhradná voľba krajinského vyslanca. Zo stránky opozície kandidovaný bol

Tihamér Balogh a z mungovskej strany Koloman Cziffra. Zo stránky opozície ku podpore opozičného kandidáta 27. júla do okresu odcestovali krajinští vyslancovia: Georg Platthy, Emil Maczky, Anton Bikády a 28. júla prišiel ta aj gróf Michal Károlyi. Čo tu ale zas vykonal šialenec Tisza? Volebný predseda Georg Őrley v prvom rade prísne zakázal každé i najmenšie shromaždenie vydržiavať na celom území, vo všetkých obciach volebného okresu; za druhé ale tamojší hlavný slúžny všetkých krajinských vyslancov, ktorí prišli do okresu, pred obcami pristaviť dal žandarmi a ako ľudí neprijemných pod strážou rozkázal odpratať z celého územia okresu. Toto nariadenie prevedené bolo už na základe najnovšieho Tiszového zákona proti kortešovaniu opozície. Kde je tu imunita krajinských vyslancov? Kde je sloboda dane platiacich občanov? Hľa kresťanskí voličia, ktorí ste hlasovali na munga, vy ste toho príčinou, že v Uhorsku nepanuje viac zákonný poriadok, lež svezôľa šialenca.

B E S E D N I C A.

Turci idú...

Poveš' z tureckých časov.

II.

Rodisko i v nešťastí je milé.

Keď sa Iudia už úplne odvrátili od Orechovského a bez konca zúfali — ozval sa zrazu mladý, oceľový hlas. Asi dvadsaťročný mladík vo sviatočných šatách a s belastou stužkou na klobúku stál na vršku pri kostole. A keď sa ozval, oči mu horia ani dva rozžiarené uhle. Nevidíš na ňom strachu, ba až hnev nad slabosťou a zúfalosťou krajanov.

— Ha, Štefan Maliak — mrmlajú mužovia akoby zadivení.

— Syn mlynára z biskupovho mlyna — pošepnú si ženy.

— Brat Ilonkin — šeptajú si dievčatá.

— Áno, ja, Štefko Maliak, ja som to povedal a hovorím, že pravdu má pán podžupan, že je haňba, čo vystrájjate. Nedivím sa slabým ženám, ale vám, chlapi a mládenci, vám sa divím. A i vy, majstri, údovia slávnych cechov, i vy že ste tak bojazliví? Veď každé Hromnice počúvame v shromaždeniach, jako údatne otcovia bránili mesto pred šesťdesiatmi rokmi proti sultánovi Solimanovi a pred sedemtridsiatmi proti divokému bašovi Ulemanovi. Hej, jak pekne to bolo, keď náš cech, bratia mlynári, spolu s bratmi mä-

siarmi prvý napadol nepriateľa; za nimi sa osmelili ostatné cechy a — rúbali do Turkov ako do kapusty, Veď ste vy, poctiví starci a starkyne, živí svedkovia! Či nám, deťom svojim nerozprávate, jako vám poskočilo srdce, keď sám nebohý bán (námestník kráľov) Mikuláš Zrinski, pred celým vojskom pri tomto istom kostole, Križovčanov po bitke pochválil — že veru nám ďakovať slávne víťazstvo! — Od tých čias nie je ani štyridsať rokov. Okrem nás mladších, skoro tí istí Iudia a teraz by sme zutekali ako zajaci, opustili rodnú zem a potupili sa na všetky veky?

— Ak sme praví Križovčania, neurobíme to! Nie, do zbrane bratia! Boh, ktorý pomáhal otcem, vyslyší i našu modlitbu. A keby nám bolo i umreť, na vniroč vyjsť — umrime radšej v obrane svojho ohniska, ako potlkať sa po cudzom svete ako žobráci alebo cigáni!

Smelý chlapík hovoril od srdca — a preto aj do srdca.

— Živio Štefko! — zahrmlia mladí Križovčania. Nezutekáme, Boh nám pomôže!

— Ani my nepojdeme! — ozvú sa sedliaci, zemani z okolia a i ostatní sedliaci.

— Joj Iudia nepočúvajte toto chlapča — zajaká v tom jakási majsterka — veď čože toto videlo, čože počulo, čože toto vie? Joj pokolú nás všetkých Turci, ako poklali Dúbravcov. A keby len to — ale mučíť nás budú, do haňby nás privedú, Joj, bežme radšej, čo kde — len nech utečieme prekliatym Turkom.

— Joj, Bože, pokolú nám deti na vlastné oči! Utekajme, utekajme! — rozplačú sa ženy, mešťanky a sedliačky.

Plač a nárek zas oslabil smelosť, ktorú bol prebudil Štefko, nerozhodnosť, strach a zúfanie vidieť zase na líkach národa...

Celý ten čas stálo o kostolnú stenu opreté krásne dievča. Je mu asi 18 rokov. Odiaté je v tenké biele šaty dievčenské. Bujné vlasy prstenkujú sa jej plecami. Ponevác skoro na najvyššom mieste stojí, vidí všetko čo sa robí. Z očí iskrí jej skoro mužská smelosť. Nahovárania Ferbaričove netrpezlivo a mrzute počúvala; veselo jej zahrly oči, keď mu podžupan skočil do reči a ako slnce zažiarila sa jej tvár, keď hovoril Štefan Maliak. Je ona sestra Štefkova, Ilonka. Toto smelé dievča za okamih váha, zrazu ale zažiarily sa jej líca letí medzi plačúce ženy.

— Oj drahé ženy — zvolala vysokým zvučným hlasom — prečo párate srdcia mužom a otcem svojim. Či je to pekne od vás, že nahovárate mužov na bojazlivosť a haňbu — na útek?! Neviete od strachu, čo vravíte. Veď kto že viac privykol domácemu ohnisku ako my ženy. Ak ideš za muža do blízkej dediny, do ďalšieho domu, nuž si nešťastná, že ti je ďaleko domov. A teraz chcete v cudzi svet, medzi cudzích Iudí, kde ináč hovoria, inakšie obyčaje majú, kde by sme sa roztratilí na všetky strany, susedia, rodičia, deti. A či by ste to mohli zniesť? Či ste myslely na to? Kto že nám pomôže v cudzine, kto nás bude rozumieť, kto sa

smiluje nad našou biedou? Za tulákov, za cigánov nás budú mať. Joj, lepšie je, aby sme tu doma umreli! A hádam, Pán Boh smiluje sa nad nami, vyslyší naše modlitby. — Potom nebudeme sa musieť odtrhnúť od milého rodiska, od svätých kostolov našich i od hrobov milých rodičov. Nie, nesmieme zutekať, žíme tu a bráňme sa — alebo radšej umrime!

Slzy oblialy dievčinu pri posledných slovách. Ludu, ktorý z počiatku zadivene hľadel na ňu, obmäkčilo sa srdce a keď prestala, žplače s ňou všetko.

V tom zazvonila zvony na väži. Ich hlahol siahal práve tak na srdce národa, ako posledné slová Ilonkine. Zvony zatichnu, nastane ticho.

— Pravdu si povedalo, dieťa moje — ozve sa staručký pán farár, ktorý sa posledný čas tiež zamiešal medzi národ. — *Rodisko, keď je i nešťastné, predsa je nám milé. Od neho sa neoddelíme nikdy!* A teraz poďme do kostola. Všemohúci nech nám bude milostivý!

Národ poslúcha a uspokojene hrnie sa do kostola.

Pokrač. nasl.

Strašná povodeň.

Od N. Vollaý st.

Čierne mraky na oblohe
od Juhu sa vypínaly
a v nich blesky s rachoténím,
hroznú chvíľu zvestovali.
Vetor tiahnuvší k Severu
pozdlž iglovského kraja,
tieto prechodiacie mraky
v jedno strašné mračno spája.

Križom-kražom zablýskne sa,
hrom rachotí v strašnom znení,
a oblak nad krásnym krajom
v lejak hrozný sa premení.
Voda valí sa dolu stráňou,
rozlieva sa po doline —
tvárnosť úzunkých záhonkov
jedna za druhou už hyne.

Potoky z úzkych korýtok
vystupujú v divom huku,
na úrodnej nivy, lúky,
podávajú k zkaze ruku;
všetko vodou zaplavené,
a spústa na všetky strany:
to krásne pole za chvíľu
hroznú utrpeló rany.

Kde úrodný stál záhonec,
holá plešina tam leží
a výmol po pás — kde pred tým
zelenal sa jačmeň svieži.

I vonná tráva na lúke
zaváňaná štrkom, skálím...
Krásny kraj! za tvojim blahom
i ja v hĺbke srdca žialim.

Hospodár na túto zkazu
zadumený nemo hľadá;
lež zrazu oblyčaj jeho
vyjasní sa a vymladí,
Prehovorí jasným hlasom:
«Božia vôľa sa len stala,
on zase to vynahradí,
čo nebeská voda vzala!»

A s chuťou sa bere k práci,
splasknuté opráva role,
zaväza a vyrovnáva
pusté jarky a výmole;
i náplav odstráni z lúky
a živnosťka v krátkom čase,
hospodárovi k výžive
jako predtým, slúži zase — —

Lež ach! Strašnejšia povodeň
ešte v krajoch našich zúri —
tej večne v obeť padajú
role, lúky, hory, múry;
ta obyčajne bez mrakov
a hromobitia prichodí,
však tisíckrát viacej veru,
lež tam tá, roľníkom škodí.

Či poznáte tú povodeň,
vy ľudoví bratia milí?
Chráňte sa jej, aby ste sa —
už viacej v nej netopili!
Chráňte sa jej! aby vaše
statky viacej neničila,
bo — bár neide prívalom —
veľká je predsa jej sila.

Pijatika! Pijatika!
je tej povodne meno strašné;
tá narobi, kade tiahne
škody veľké a úžasné.
Tá celkom odnáša role
lúky, sady kade zajde,
Tak že ani znaku po nich
biedny roľník viac nenájde...

Po tej povodni prichodí
zúfalstvo na hospodára;
pre ňu mnohý jako žobrák
už sa sem-tam svetom tára.
Preto pozor! Bratia milí,
Chráňte sa tejto povodne,
aby vám nezanechala
v hospodárstve stopy škodné!

CHYRNÍK.

Jeho svätosť pápež Pius X. následkom prechladnutia je ľahšie chorý. Jeho stav nezavdáva síce príčiny ku obavám, na radu domáceho lekára ale Svätý Otec menej osôb prijma na výsluchu ako inokedy.

Z biskupstva nitrianskeho. Osvietený pán biskup nitriansky dr. Vilhelm Batthyány na území svojho biskupstva sviatosť birmovania udeľoval bude v nasledujúcich obciach: 3. septembra v Zobordarázse, 4. v Salakúsoch, 5. v Žiranoch, kde aj z obce Kolon dostavia sa veriaci, 6. v Prograniciach a 7. septembra v Hrnčiarovcäch. Udeľovanie sviatosti birmovania začína sa všade o 8. h. ráno.

Chýry z biskupstva košického. Osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie okolo 10. augusta vráti sa domov z Reichenhallu a 12. augusta pojde do obce Héthárs, kde z príležitosti 400-ročného jubileuma tamojšieho kostola slúžiť bude slávnostnú sv. omšu. Pri ústave napravujúcom upadlých stavať budú kostol, ku čomu už traja stavitelia zadali plány a rozpočet na 135, 158 a 170 tisíc korún. — Edvard Medveczky biskupský námestník a kapitulský veľpraepošt 20. júla do kláštora Uršuliniek prijal 9 diplomovaných učiteľiek z ktorej príležitosti dve mnišky složily do jeho rúk sľub úplnej poslušnosti, čistoty a chudoby. — Jozef Polák prešovský katechéta za kaplána poslaný je do Košíc a na jeho miesto vymenovaný je Karol Tüzesséry praefekt pešfanského konviktu sv. Aloisia. *Örmező:* Ludvik Telljeszniczky, radca biskupskej sv. stolice, tunajší horlivý farár, 15. júla za prítomnosti okresného duchovenstva, patrónky fary, vdovy Imricha Széchenyiho, svojej rodiny a veriacich slávil 50-ročné jubileum svojho vysvätenia za kňaza. Z tejto príležitosti slávnostnú kázeň držal Leonhard Szkurkay vicedekan a farár na odpočinku a pri sv. omši oslavovanému jubilantovi pomáhal jeho konškolár Štefan Karsay, professor na odpočinku. — *Felsővadász:* Alexander Gerenday, tunajší farár po dlhom spasonosnom účinkovaní vo vinici Pána 16. júla zomrel v 55. roku priklauného života. Na uprázdnenú faru jeho za dočasného administrátora poslaný je Ján Frisnyák, kaplán košický. — *Jászo:* Na tunajšiu uprázdnenú faru 20. júla slávnostne uvedený bol praemonštratský kňaz Rudolf Ujlaky. Inštaláciu previedol dr. Julius Wentko praemonštratský kňaz a okresný vicedekan.

Zlatá omša. Osvietený pán biskup satmársky dr. Tibor Boromisza dňa 26. júla slávil 50. výročný deň svojho vysvätenia za kňaza. Osv. pán biskup pred oslavovaním odcestoval do Rima, kde sa ustanoví pred pápežom na výsluchu. Osv. pán biskup zpriležitosti svojej zlatej omše 500.000 korún daroval ku stavbe konviktu satmárskych jezuitov a tiež tam založil 150.000 korunovú fundáciu, z úrokov ktorej tam každoročne vychovávajú 12 žiakov bez rozdielu vierovyznania. Krem toho pán biskup daroval na ľudomilné ciele väčšie-menšie

obnosy, tak na podporu vytopencov v stolicach satmárskej, ugočskej a máramarošskej dal 3000 korún.

Z biskupstva spišského. Zemské pozostatky Franca Kompanyika farára liptovsko-gombáského, ktorý dňa 14. júla neočakávane usnul v Pánu v Karlových Varoch, priviezli do Gombáša, kde v prítomnosti 36 kňazov (šiesti boli zo Spiša) v nádeji blahoslaveného zmrtvýchvstania pochovali ich dňa 21. júla. — Na žegranskú faru vo Spiši patrón gróf Vidor Csáky praesentoval oravsko-pucovského administrátora Franca Hanzelyho, rodáka spišsko-hrabušického.

Chýry zo Sáriša. *Prešov:* Tunajší učiteľský naukobeň sloudu, ručných prác, minule navštívili: gróf Alexander Teleky predseda krajinského spolku ručných prác, Pavel Guttenber správca a dr. Wolfgang Heller tajomník ministerstva orby. Eduard Dóbiáš technický radca tunajšieho štátneho úradu staviteľského, za okresného dozoreu vymenovaný je do Maramarošiget, jeho miesto dočasne zaujal merník Leopold Halász. — *Kisszeben:* V tunajšej štátnej gazdovskej škole na dva roky uprázdnených je 20 miest, 15 s celým zaopatrením a 5 s polovičatým zaopatrením zdarma. V tomto ústave vyučujú mladíkov za gazdovských podúradníkov. — *Galbató:* Na uctu Panny Marie škapuliarskej 20. júla odbavovaný tu bol veľký odpust. Hrubú sv. omšu slúžil Adalbert Zaborovszky, praepošt a farár prešovský, slávnostnú kázeň držal Jozef Vasskó okresný vicedekan a farár zo Zborova. Sv. spoveď slyšalo 10 duchovných a ku sv. sviatosťam pristúpili nepočetni veriaci. Podobný odpust odbavovaný bol aj v obci Nagysáros, kde sv. omšu slúžil Jozef Lenz farár z Regeteriszka a slávnostnú kázeň držal Anton Mikita, farár z Ternye. — *Nyársardó:* Na tunajšiu uprázdnenú faru osv. pán biskup vymenoval Štefana Onderesó kaplána z Košíc. — *Szentanna:* V kostole sv. Anny, na tunajšej pustatine 25—27. júla cez tri dni odbavovaný bol slávnostný odpust. Národu shromaždilo sa zo štyroch stolic. Sv. spoveď slyšalo 15 duchovných. Tri kázne držané boli v slovenskej reči.

Chýry zo Spiša. Naša stolica 100 korún dala na pomník, ktorý v Koritniku postaviť majú nad hrobom tých hrdinských honvédov, ktorí roku 1849. na Branisku padli v boji za slobodu Uhorska. — V Kézmarku 16. júla triročný chlapec Štefan Jakobčák bavil sa pri rieke Poprad, pri čom spadnul do vody a utopil sa. — Obce Toporec, Hollólmnica, Jurske, Hodemark, Majerky, Richvald, Haligovec, Lipnik, Lublólehnic a Ómajor znovu podaly prosbu, aby železničné vlaky postaly i na takzvanom Toporčiku, že by cestovatelia tých obcí tam mohli sadnúť si na vlak. — Vo Veľkej Frankovej za učiteľa vyvolili Štefana Krajgera, v Krigu Petronellu Schwartz dcéru bývalého učiteľa relovského a v Dvorci Jána Pitroňáka. — Do minulého týždňa v Smokoveciach bolo 2526 a v Tátraszépaku 1520 kúpeľných hostí. — V Smokoveciach 22. júla teplomer ukázal len dva stupne tepla. 23. júla nastal — chvála Bohu — pekný letný čas.

Povodeň už konečne prestala a úradné komisie teraz odhalujú živelnou pohromou zapríčinenú škodu. Táto práca ukazuje veľmi smutný výsledok. Tak v stolici Maros-Torda voda zaplavila 40 tisíc jutár pola a odviekla 31 mostov. Škodu šacujú na 4,900.000 korún. Do niekoľkých obehí úradná komisia nemohla ešte ani ísť, bo sú pokryté hlienom. V stolici borsódskej škodu v obciach ležiacich pozdĺž rieky Tisy odhalujú na 5 millionov korun.

Tretia trieda na rýchlikoch. Ako je známe, na niektorých čiarach štátnych železníc od minulej jasene niektoré rýchlovlaky chodia aj s vozňom III. triedy. Ponevác novota sa osvedčila, od jasene tohto roku dľa chýru ku všetkým rýchlikom budú pripaté vozne III. triedy.

Nehrajte sa so zbraňou. 18-ročný kočiš Ján Dolinsky v Trenčine tieto dni hral sa s jednou pištolou. Náhodou pištol vypálila a guľa vletela mu do pravej dlane.

Z Gemerska píšú, že medzi dobšinskou ladovou jaskyňou a mestom Dobšinou, ako aj ďalej k Rožnave ešte na niekoľko kilometrov je cesta až k neuvereniu zlá. V daždivom čase blato po kolená znemožní premávku. Na tú neporiadnu okolnosť vyzývame pozornosť dotýčnej vrchnosti!

Chynorany (nitr. st.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus! Mnohovážený pán Redaktor! Prosim za odpustenie, že znovu píšem o Bhynoranoch, ved v našom milom «Kresfane» už od pol roka jednostajne čítame o našej obci. Tomu ale nie my sme na príčine, lež tí mungovci, ktorí zavdali príčinu, aby svet niečo aj o nás vedel. Teraz ale neidem písať o politike, však sme my do posledného chlapa ľudákmi, u nás veru ani s lampášom nikto ne-najde munga. Len na krátko cheem teda opísať tú veľkú slávnosť, ktorej sme účastní boli 6. júla, v ktorý deň u nás primicie vydržoval, to jest prvú sv. omšu slúžil syn tunajších statných rodičov, náš rodák vp. Anton Smotlak.

Bola to ozaj utešená slávnosť. Ráno o 9. hodine náš vrelemilovaný pán dekan-farár Ignác Wohland na rozlúčku pána primicianta od jeho milých rodičov do-jímavú reč držal na fare. Z tadial za hlukov zvonov, v sprievode pána dekana-farára, rodičov a našich milých ablegátov Georga Szmrecsányiho a Jána Bartosa tiahol pochod do chrámu Božieho, kde za prítomnosti nábožného Iudu celej obce prvú sv. omšu slúžil p. Anton Smotlak, pri čom za pomocníctva jeho súdruhov klerikov, rukovodičom mu bol náš pán dekan-farár Ignác Wohland. Po prečítaní sv. evanjéliuma Stefan Domček pán kaplán z Ľerehovej o povolání služobníka Pána povedal veľkolepú kázeň, ktorá veru hlboko do-jala všetkých prítomných. Pod sv. omšou tunajší spevo-kol pod vedením nášho pána organistu Jozefa Lahvicsku prednášal krásne piesne. Po sv. omši pán primiciant

všetkým prítomným udelil prvé jeho sväté pozhnanie. Veľmi nás tešilo, že na tejto zriedka krásnej slávnosti súčasťnili sa i výsspomenuť páni vyslancovia krajinskí. Od nich veru i iní svetskí páni môžu sa učiť, že jako treba sa chovať poriadnym katolíkom.

Na poludnie v dome rodičov pána primicianta a u nášho statného občana Mateja Šmotláka bol veľký obed, na ktorom súčasťnili sa nielen občania, lež prítomná bola i celá intelligencia obce. A ten obed veru bol na chválu našich gazdiniek, ktoré aj ako zvláštne kucharky nedajú sa zahaňbiť. Prvú zdravicu na p. primicianta vyniesol pán dekan-farár Ignác Wohland. Potom krajinský vyslanec Georg Szmrecsányi srdečne pozdravil rodičov primicianta. Pána primicianta v mene spolužiakov a kamarátov pozdravil Conštantin Perényi, ďalej v mene mládeže slečna Micka Perényi, v mene občanov ale kostolník Bezák, Ján Bartos krajinský vyslanec okresu zlatomoravského zdravicu vyniesol na p. dekana Ignáca Wohland, ktorého pánu primiciantovi predstavil za príklad cirkvi a Iudu verných kňazov. Hlavný učiteľ pán Jozef Lahvicska zápalistú zdravicu vyniesol na prítomných pánov vyslancov krajinských. Konečne pán primiciant Anton Šmotlak hlboko dojatý všetkým prítomným ďakoval za lásku a poctu, ktorou ho vyznačili a sľúbil, že vždy za zvláštnu povinnosť pokladať si bude neunávene pracovať za zveladenie cirkvi a za blaho Iudu.

Daj že Bože mnoho takých kňazov!

Jeden prítomny.

Keresztúr (tekovská st.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus! Vysokoctený pán Redaktor! Prosim o uverejnenie tohoto dopisu v našom milom «Kresfane».

Naša obec veľmi krásne leží vyše Malých Topolčianek a má asi 700 obyvateľov. Kostolíček, ktorý sme si nedávno dali obnoviť, už z ďaleka kýva počestnému, ponevác stojí na najvyššom briežku a panuje nad celým okolím. My sme všetcia horliví ľudáci, Kresfan chodí nám v 49 výtiskoch, vieru našu katolícku verne milujeme. Len že bohužial včul sa nám zle povodilo. Katolícku školu, ktorú sme mali zväčšiť, sme ztratili, bo obecný výbor zaujal sa za obecnú školu. Že vraj za obecné peniaze, s ktorými by mali katolícku školu podporovať, dajme si postaviť obecnú školu, v ktorej si my budeme rozkazovať. Ja myslím, že v tomto ohľade sa ct. výbor veľmi mylí, bo každý múdry človek vie, že v obecnej škole najmenej rozkazujú občania, tým viacej ale kráľ. školdozorca a p. slúžny. A potom aj to mi čudne prichádza, že výbor za múdrejšie uznáva aby v našej škole občania rozhodovali a nie cirkevná vrchnosť a osv. pán biskup. To som posial ešte nevedel, že sa u nás nachádzajú i takíto múdri Šalamúni, ktorí viacej rozumia školským vecám jako cirkev, ktorá už 2000 rokov udržiava školy a ustanovená je vyna-učovať všetky národy. Je to ozaj smutná vec pre nás. kresfanských rodičov a veru sa aj máme čo haňbiť

pred našimi spolufárnikmi, bo hľa prevýšili nás aj Lovčania (Kislóc), ktorí tiež včul budú novú školu stavať, nuž ale nie obecnú, lež katolícku.

Však ako čujem — a to by bola naša najväčšia potecha — väčšina výboru už ináč rozmýšľa a predsa len katolícka škola bude v Keresztúri. Daj Pán Boh, abych túto radostnú premenu čím skôr mohol uverejniť v našom milom Kresfane.

Verný katolík.

Linč (prešp. st.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus. Ctený pán Redaktor! Ráďte prosím uverejniť týchto pár riadkov v našom milom «Kresfane».

Vo výkaze složených príspevkov na stavbu kostola linčanského pokračujúc s radosťou sdeujem, že ačkoliev sa aj neleje, aspoň kvapká. Summa totižto minule uverejnená z 5742 korún zdvihla sa už na 6335 korún 74 halierov, ktoré peniaze obetovali nasledujúci: Franc Černý 10.—, Ondrej Mikláš 10.—, Jozef Cuninka 10.—, Jozef Čapka 14.—, dievčence marianského spolku 25.—, vdova po Pavlovi Drobny 5.—, Ján Čapka 30.—, Ondrej Legény 40.—, Alexander Dudáš 10.—, Štefan Horváth 4.—, Ján Drobny 16.—, Martin Dudáš 5.—, Felix Székelyi 5.—, robotníci trnavského cukrovaru, takzvaní prizmári 46.—, Jozef Tomann 5.—, robotníci cukrovaru takrečení vagonári 81.—, Jozef Matula 8.—, Jozef Krajčovič zo Šarfie 30.—, Trnavská sporiteľňa 100.—, farníci obce Felsőszil 28.12, farníci obce Bucsánz 19.12, z obce Karkócz 9.15, z obce Gerencsér 38.21, z obce Vágmagyarád 14.54.

Za ochotnosť a štedrosť všetkým spomenutým dobrodincom touto cestou vyslovujem srdečné vďaky a prosím tiež i druhých dobrotivých veriacich, aby dľa možnosti boli nám na pomoci a svoje príspevky poslali na moje meno. Nezabudnime, že zo zrnka býva rastlina hojnú úrodu donášajúca, že z malicherného semienka vyrastnú veľké a vysoké stromy, pod ktorých ratolesťami mnohí nachodia útočisko proti ostrým lúčom slnka. Pamätajme, že ctihodný a chýrny zakladateľ spoločnosti saleských kňazov Don Bosco z dobrovoľných milodarov postavil v Taliansku mnohé ústavy pre výchovu mládeže ako aj oratoria, ktoré podnes ohlasujú štedrosť dobrodinco a neunavnú borlivosť zakladateľa. Zväčša všade sa stavajú kostoly podporovaním veriacich milodarmi dobrodinco, bo kostoly len zriedka vládnu takým majetkom a kapitálom, ktorý by dostatočný bol k novej stavbe. Peniaze vždy hrajú veľký zástoj. Jako k vedeniu vojny potrebné sú peniaze, peniaze a zas len peniaze, tak aj stavba kostola len peniaze vyžaduje. Toto je ten citlivý punkt, ktorým tunajší farníci v tomto roku postavení budú na veľkú prábu. Včul sa musí upevniť to povedomie, že čo Bobu obetujeme, nemáme považovať za farchu, za daň — ktorú obyčajne len z musenosti platíme. Včul príde čas, v ktorom na javo dať musíme, zdáľiz oduševnenosť naša bola opravdovou horlivosťou alebo len slameným plameňom. Podobne

tým kovom, ktoré v hlbínach zeme vyhladané, len silným ohňom prečistené stanú sa cenným pokladom, tak i srdce naše ohňom živej viery musí byť oslobodené od prirodzenej sebeckosti a samolásky, aby v činnosti prekážané nebolo. Jestli takéto smýšľanie prevládne sebeckosť a samolásku ľudskú, nič nebude prekážať čím skoršie prevedenie stavby nového kostola. Slávna kapitula prešporská totiž — ktorá nijak nepatrí medzi bohaté kapitule — v obetivavosti prevyšuje bohatších patrónov, veď na stavbu tohoto patronátskeho chrámu veľkodušne venuje 30.000 korún a v jednom už aj splnomocnila Jozefa Halzl staviteľa zo Szenea, aby shotovil plán a rozpočet stavať sa majúceho kostola. Buď nám Bože na pomoci, aby sme ho s pomocou veľkodušných dobrodinco čím skorej vystavili!

Imrich Kalász, farár linčanský.

Odkazy redakcie.

Alfonso P. Pekne ďakujeme. Daj vám Boh sily, aby ste ešte cez mnohé roky v najlepšom zdraví pracovať mohol vo vinici Pána. Zaslané vďačne upotrebíme. — O. Č. B. Ceruzou písané dopisy a bezmenné listy nemožno upotrebiť.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena :

na celý rok 4 koruny,

na pol roka 2 koruny,

na štvrt roka 1 koruna.

Do Pruska : na celý rok 6 korún.

Do Ameriky : Na celý rok 8 korún.

Administrácia Krestana

Obchodná týždenná zpráva.

V Budapešti, 29. júla.

Úradne značené ceny za 100 kilogrammov.

Pšenica tisská, nová	kor. 22.20—23.40
» stolnobelohradská, nová...	« 22.00—23.20
» peštianska, nová	« 22.00—23.65
« banátska, nová... ..	« 22.00—23.80
Raž prvotriedna	« 17.25—17.45
« druhotriedna	« 17.05—17.25
Jačmeň nový, prvotriedny	« 16.40—16.80
Ovos prvotriedny	« 18.70—18.90
« druhotriedny	« 17.00—17.50
Otruby drobné	« 10.00—10.26
« hrubé... ..	« 12.00—12.20
Kukurica	« 15.30—15.60
Rasca (kmin)	« 81.00—81.00

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	18.20	17.90	17.60	17.20	16.80	16.40	16.00

č.	7	7 ¹ / ₂	8
K.	15.00	14.00	8.00

Za 50 kilogrammov i s vrecom.

Strova:

Šošovica čistá	kor.	32.00—56.00
Hrach lúpaný	„	29.00—56.00
Hrach nelúpaný, čistý	„	30.00—32.00
Mak	„	72.00—75.00
Fazula strakavá	„	18.00—20.00
Fazula veľká biela	„	23.50—25.50
Zemiaky (hornouhorské) biele	„	4.10—4.20

Zemiaky (hornouhorské) ruzové ... kor. 6.00—7.20
 „ „ žlté ... „ 10.00—12.00
 Za 100 kilogrammov.

Mäsité články:

Sviňská masť budapeštianska	kor.	152.00—153.00
Slanina mestská 4-kusová	„	129.00—130.00
„ „ 3-kusová	„	130.00—131.00

Koloniálny tovar:

Petrolej fiumánsky, krištálový	kor.	43.00—46.00
„ „ White-Star (***)	„	38.00—40.00
Cukor v klobúkoch	„	82.00—82.50
„ kockový	„	84.50—84.50
Spiritus denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden baril	„	54.50—55.00

Lacné česke perie!

5 kilo nové tmavé driapané 9.60 K, lepšie 12 korún. Biele mäkké, jak páper 18 K, 24 K. Biele ako snáh mäkké jak páper, drapané 30, 36, 42 K. — **Metove posteľe.** A červeného cínovatu 1 dobre naplnená perin aa'eho 1 zpodná perina 130 cm. dlhá 116 cm. široká K 10.—, 12.—, 15.—, 18.—, 2 metre dlhá, 140 cm., široká K 13.—, 15.—, 18.—, 21.—. Poduška 80 cm. dlhá 58 cm. široká K 3.—, 3.50, 4.—, 90 cm. dlhá, 70 cm. široká K 4.50, a 5.50. Krom toho šotovujeme vo veľkosti dla vole. Trojdilovú srstennú matrac na jednu postel K 27.— lepšej jakovosti K 38. Zasielky vyše 10 korún franko s poštovou dobierkou. Výmena a navrátenie dovoľuje sa pri náhrade porta. **Benedikt Sachsel, Lobes 134.** pri Pilsen (Čechy).

Zdarma

a franko dostane, kto chce, môj hlavný cenník so 4000 vyobrazeniami hodin, tovaru zo striebra a zlata, z kože, z ocele, hudobných nástrojov, v domácnosti potrebných článkov, načenia pre fajčiarov, zbrane, toaletty atď.

Hanns Konrad

vývozný dom

Brüx č. 3369. (Čechy.)

Nikl. vačk. hodinky	K 4.20
S niklovým strojom	„ 2.90
Hodiny s kukučkou	„ 8.50
Harmoniky	„ 5.—
Strieborné hodinky	„ 8.40
Pendlové hodiny	„ 8.50
Husle	„ 5.80
Revolver	„ 6.—

Najlepší český prameň k objednaníu.

Lacné perie na postel!

1 kg. sivé dobré drápané 2 K, lepšie 2 koruny 40 hal.; pri ma pebiele 2 koruny 80 halierov; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg veľmi fajne, ako snáh biele, drápané 6 K 40 h., 8 K.; 1 kg. papierie, sivé 6 K, 7 K; biele fajnové 10 K; naj-fajnejšie papierie z prs 12 K, Pri obhľadnani 5 kg. franko.

Hotové posteľe

z hustej tkniny červeného, modrého, bieleho alebo žltého nankingu, 1 perina. 180 cm. dlhá 120 cm široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 60 cm široký naplnený novým, sivým, veľmi trvácim mäkým perim 16 K; polpapierie 20 K; papierie 24 K; jednotlivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; podhlavky 3 K, 3 K 50 h., 4 K. Periny 200 cm. dlhé 140 cm. široké 12 K, 14.70 K, 17.80 K, 21 K. podhlavky 90 cm. dlhé 70 cm. široké 4.50 K, 5 K, 5.20 K, 5.70 Spodné periny z pevného vrázkovaného grádlu 180 cm. dlhé, 116 cm. široké 12.80, 14.80 K. Vývez s postovou dobierkou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo návrat dovoľené. Za nezopovedné návrat peňazi obšírny cenník zdarma a franko.

S. Benisch v Deschenitz č. 826., (Čechy.)

Pánom roľníkom

odporúčam svoje najnovšie

hospodárske stroje.

Páni roľníci načo by ste kupovali stroje z ďalekej cudziny z Čiech a Moravy a platili veľké peniaze za dovozné a pritom neobdržite stroj ani lepší ani lacnejší, ba práve naopak. Stroje dostanete u nás podpísaného dobrého, dokonale silného, trvácneho a ľahko idúceho, pod zárukou. **Teda svoj k svojmu a nie k cudziemu.**

Mláfačky. Žentúre. Rajtáre. Sečkovice. Šrotovníky. Triery. Pluhy. Stroje na siatie. Brány. Hrače. Stroje na rezanie kapusty, burgyne, zemiakov a dreva. Mangle. Decimálky. Mačkadlá na syr, hlinu, torievky a slad. Stroje na lámánie stromovej kôry a lúpanie kukurice atď.

Obrázkové cenníky na žiadosť zašlem zdarma a franko.

Michal Treskoň,

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje
V BYTČI (Nagybicsese).

Rušeň!

!! S 18 prvými význameniami !!

Ludvik Kállai motor dielna

Budapest, VI. ker., Gyár-utca 28. szám.

Odporúča najvreliej Ludvika Kállai elektrické benzinlokomobil stroje ku mlažbe

s dvojitým vystrojením ku čisteniu.

Uplná záruka za výborné mlátenie.

!!! Jedina novota !!!

Najjednoduchjší a najdokonalejší mlátený stroj prítomnosti

Bez strojníka ľahko k vedeniu bar ktorým gazdom aj medzi domami slamou krytými.

Osobitná trieda pre stroje poľného hospodárstva ako: parostroje, mlyny, raitáre, stroje k mláteniu a ku siatu atď.

Ludvika Kállai, ktoré sa v našej vlast najlepšie podarili.

Cenník s obrazmi na žiadosť zdarma a franko.

Rušeň!

Sikovného chlapca

za učňa s celým zaopatrením prijma mužský krajčírsky majster Karol Novák Budapest, VIII. József-körut 15.

Pri objednávkach na naše ohlasy, prosíme odvolávať sa vždy na náš časopis.